

Honningbiernes samfund

Dagens emner

I denne lektion skal vi gennemgå

- Hvordan honningbiernes samfund fungerer
- Hvordan dronning, drone og arbejderbi udvikles, og hvilke arbejdsopgaver de hver især har
- Hvordan biernes sanser fungerer, og hvordan bierne kommunikerer
- Hvilke reaktioner der kan forekomme ved bistik

God fornøjelse!

Honningbier er sociale insekter

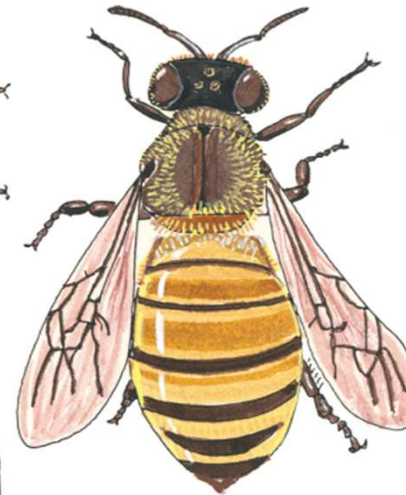
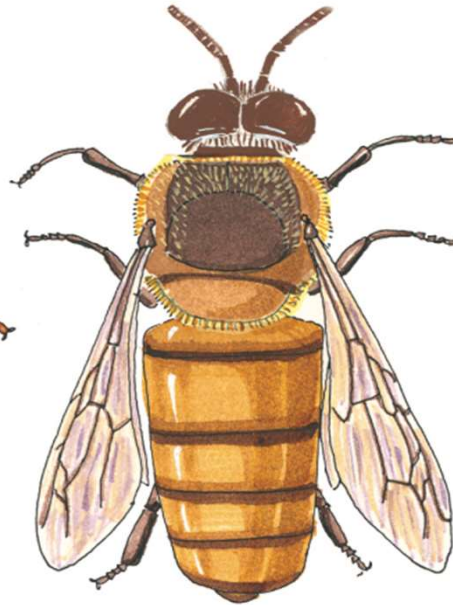
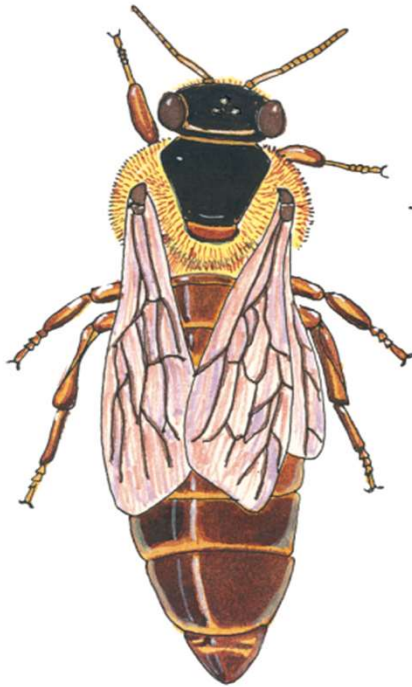
De lever i højt specialiserede samfund.

Tre kaster:

Dronning

Drone

Arbejder

En velfungerende bifamilie har

Én parret dronning

Tusindvis af arbejdere

Hundredevis af droner i parringssæsonen

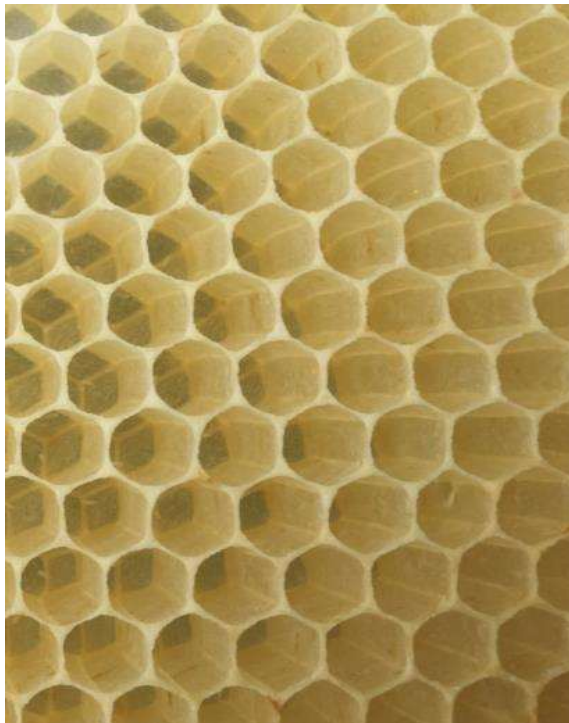

Dronning, arbejdere og droner

Honningbier bor på vokstavler

Udsnit af vokstavle

Tværsnit i vokstavle

En vokstavle i brug

med yngel og forråd

Fra æg til voksen bi

Åben yngel

Æg

Larver

i forskellig størrelse

Udvikling fra æg til færdig bi

	Æg	Åben yngel	Lukket yngel	Alder ved krybning
Arbejder	3	6	12	21
Dronning	3	4,5	8,5	16

Lukket yngel

Puppe

Efter cellen er forseglet, spinder larven en silkekodon omkring sig og bliver til en puppe.

Fuldstændig forvandling

fra puppe til færdig bi.

Bien kryber

når forvandlingen er færdig.

	Æg	Åben yngel	Lukket yngel	Alder ved krybning
Arbejder	3	6	12	21
Dronning	3	4,5	8,5	16

Dronningens udvikling

En dronning udvikles fra et befrugtet æg i en stor celle, der vender åbningen nedad.

Dronningen kryber

blot 16 døgn efter ægget blev lagt.

En dronning

har udviklede æggestokke.

Udviklingen fra æg til færdig dronning

	Æg	Åben yngel	Lukket yngel	Alder ved krybning
Dronning	3	4,5	8,5	16

Fra æg til voksen bi

Fra jomfru til parret dronning

En dronning

parres i luften af 10-30 droner.

Sæden

opbevares i hendes sædgemme.

En parret dronning

har større bagkrop end en jomfru dronning.

En dronning med sit hof

Fra æg til voksen bi

To slags æg

En parret dronning lægger to slags æg

Et befrugtet æg

bliver til en arbejder eller en dronning.

Et ubefrugtet æg

bliver til en drone.

Fra æg til voksen bi

Dronens udvikling

En drone udvikles fra et ubefrugtet æg.

Dronen kryber

24 døgn efter ægget blev lagt.

Udviklingen fra æg til færdig drone

	Æg	Åben yngel	Lukket yngel	Alder ved krybning
Drone	3	6,5	14,5	24

Fra æg til voksen bi

Arbejderbiens udvikling

En arbejder udvikles fra et befrugtet æg og kryber 21 døgn efter ægget er lagt.

	Æg	Åben yngel	Lukket yngel	Alder ved krybning
Arbejder	3	6	12	21

Abejderbiens opgaver

Stadebi / husbi – de første tre uger

Yngelpleje (1. – 10. døgn):

Rengøringsbi

Ammebi

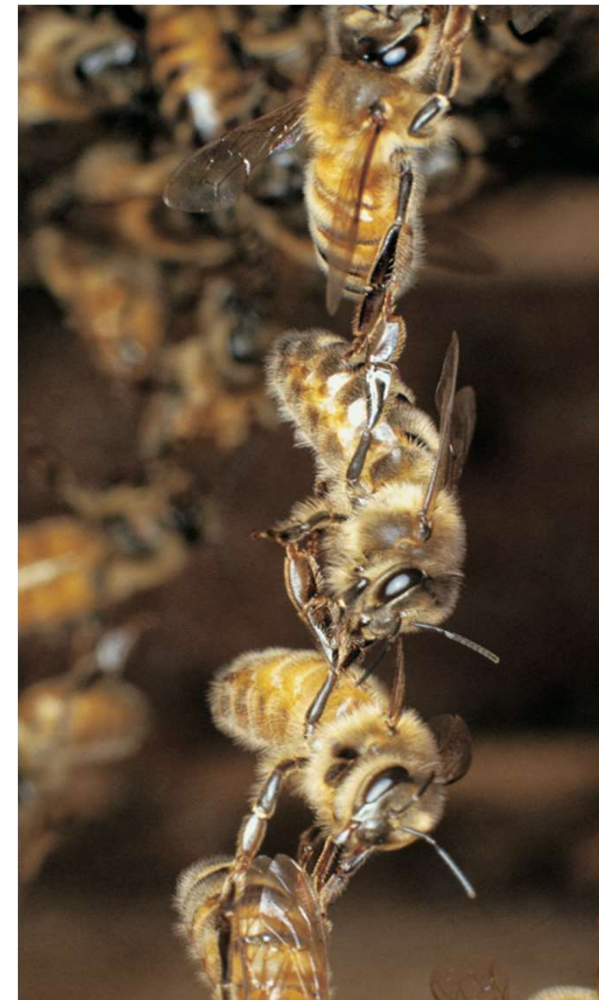
Orienteringsflugt, lige uden for stadet.

Husarbejde (10. – 20. døgn):

Byggebi

Honningmager / lagerarbejder

Vagtbi

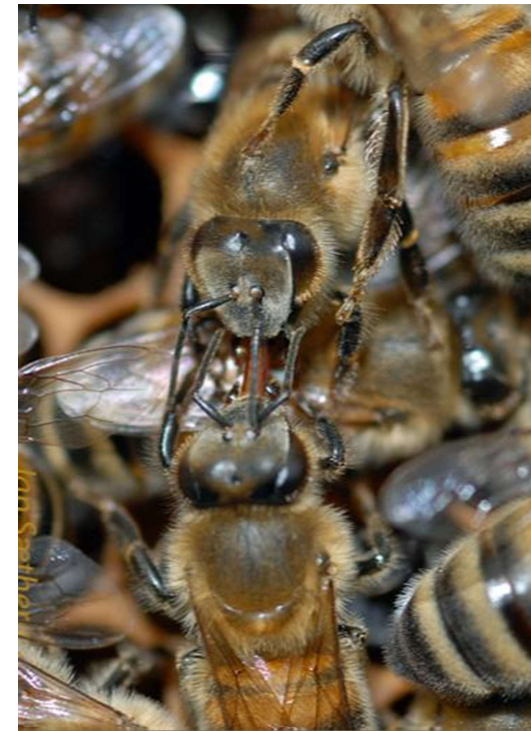

Honningmager/lagerarbejder

Fra trækbieerne modtager stadebieerne

- nektar
- pollen
- vand
- harpiks

To bier udveksler nektar

Trækbier

Fra arbejderne er tre uger gamle
bliver de trækbier.

De indsamler og afleverer til stadebierne

- nektar
- pollen
- vand

og

- harpiks

Arbejdernes opgaver

Trækbi med slidte vinger

Bierne og blomsterne

Bierne udvikledes
samtidigt med de blomster, der kræver bestøvning.

Bierne er meget effektive bestøvere

- de er blomstertro
- de har fjeragtige-forgrenede hår

Nektar

Nektar

er biernes kulhydratholdige energikilde.

Pollen

fra blomsten som bien samler nektar fra hænger fast i biens hår.

Bestøvning

ved besøg i en blomst af samme art, bestøver bien den nye blomst.

Ekstraflorale nektarier

Pollen

Pollen

er biernes proteinkilde.

Pollen

fermenteres ved en mælkesyregæring til det mere holdbare bibrød.

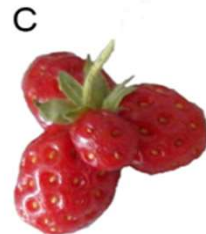
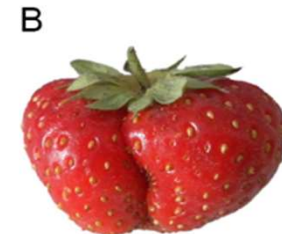
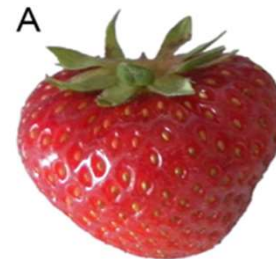
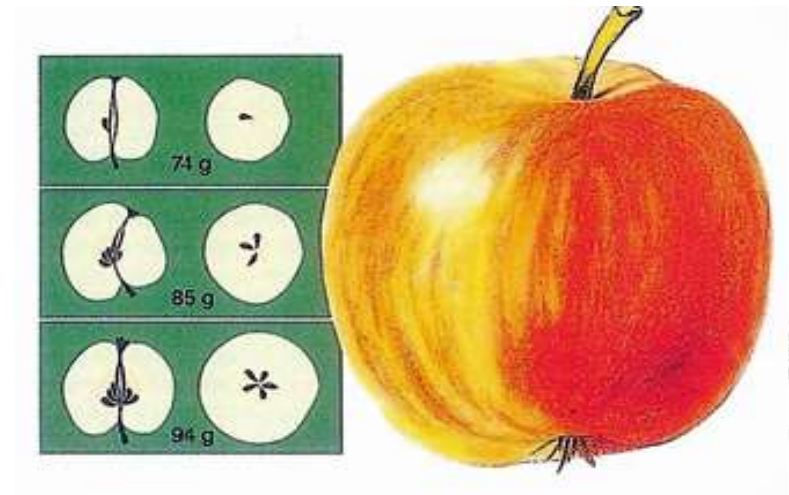

Bestøvningens betydning

Mange afgrøder
er afhængige af insekt bestøvning.

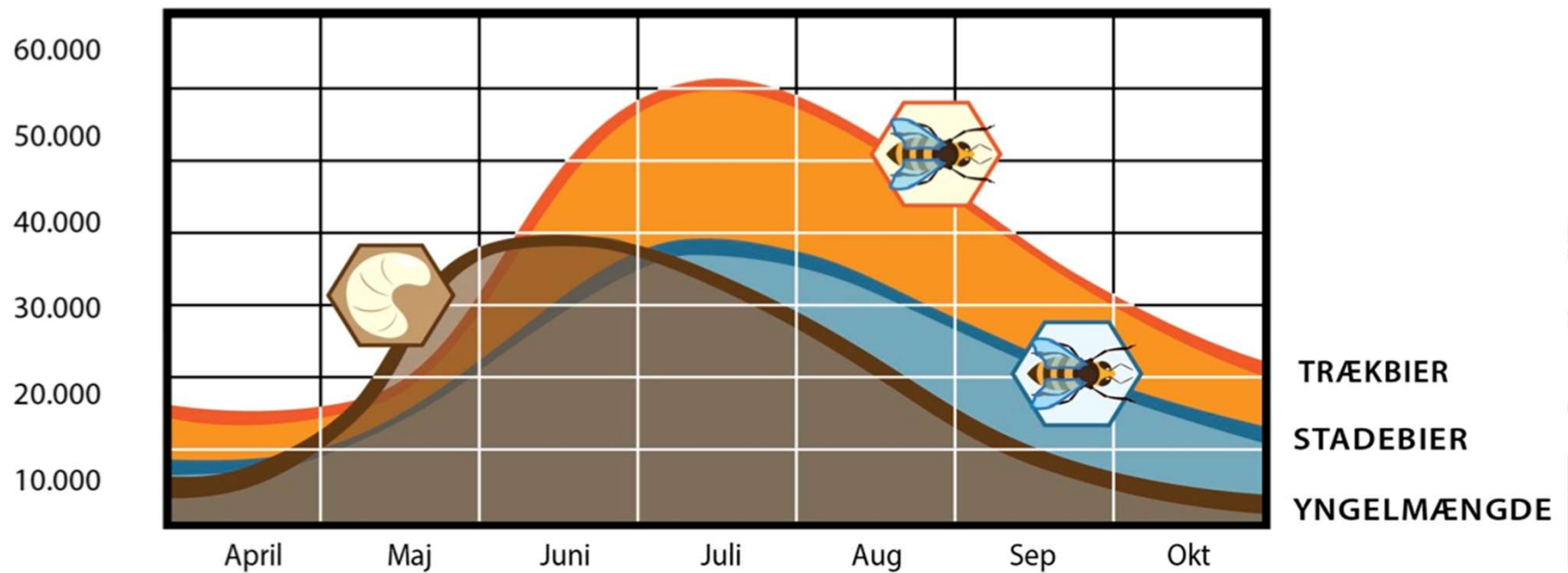
Udbyttet, kvaliteten og holdbarheden
øges ved bestøvning.

Bistyrken fra april til oktober

ANTAL BIER

Bemærk, hvornår mængden af yngel, stadebier og trækbier topper!

Dronningeskift

Et stille dronningeskift

En nødsituation

Dronningeskift med sværmning

Sværmning

er biernes naturlige måde at danne en ny bifamilie på.

Når pladsen bliver for trang

danner bierne nogle sværmceller.

Inden de nye dronninger kryber

forlader den gamle dronning bifamilien sammen med en stor del af bierne.

Sværmen i luften

og ved at samle sig

Bierne skal finde et nyt bo
eller
få et bistade tilbudt af en biavler.

Biernes sanser

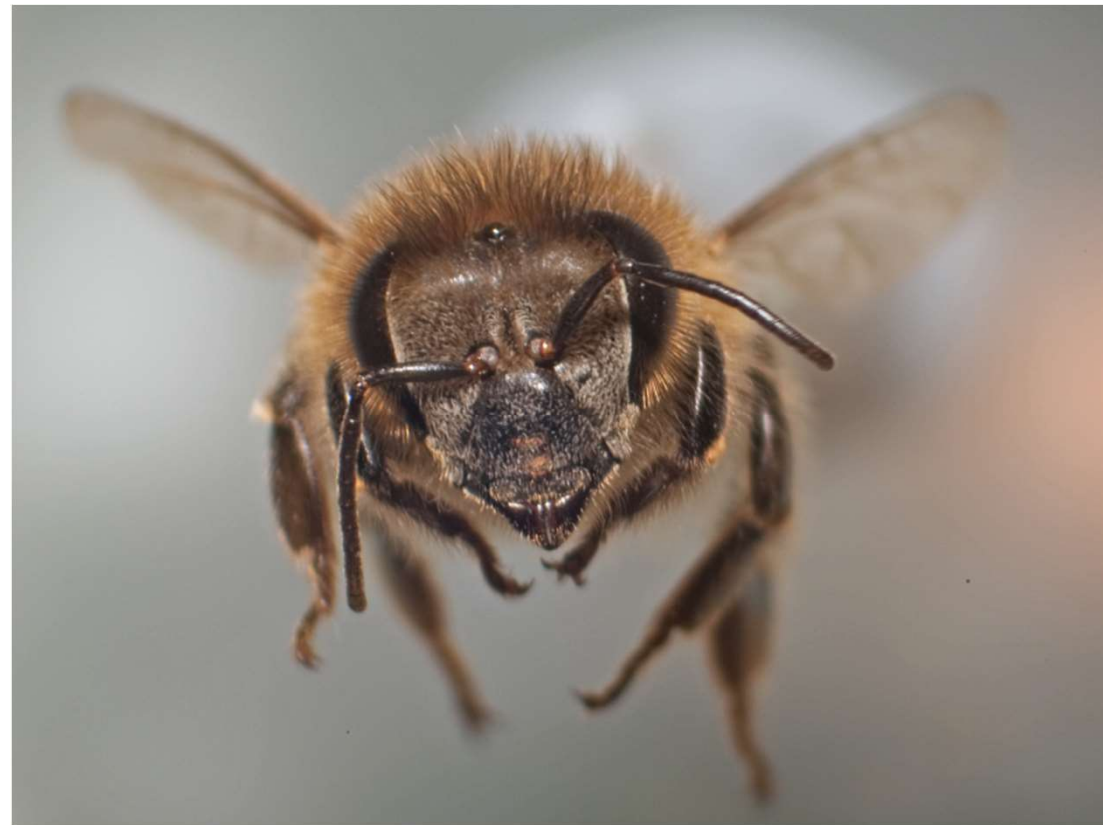
Bien har to følehorn

Følehornene

kan registrere dufte, måle temperatur og luftfugtighed.

Biernes lugtesans

er meget veludviklet.

Biernes øjne

To store sammensatte øjne og tre små pandeøjne

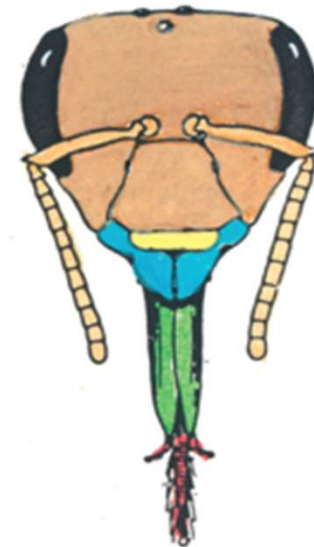
Dronning

Drone

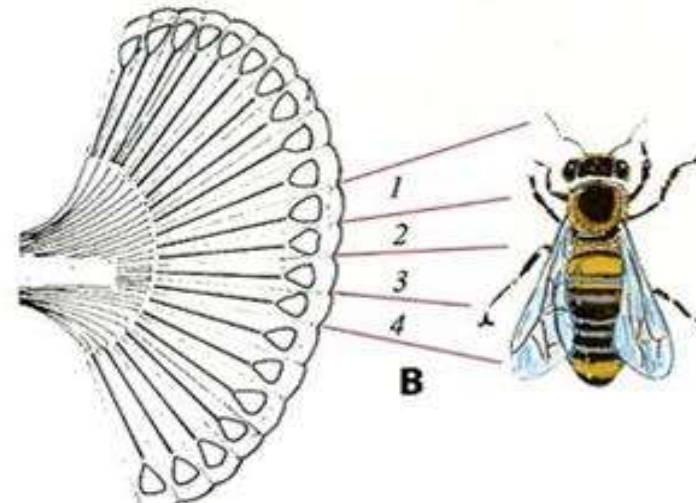
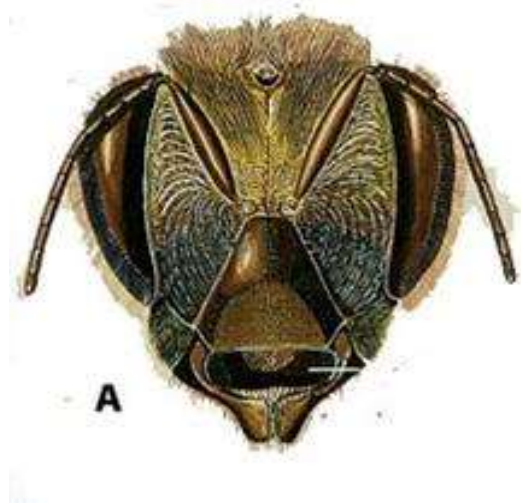
Arbejder

Biernes syn

Veludviklet retningsans

Biernes farvesans

Biernes synsspektrum

er forskudt i forhold til vores: de ser ultraviolet lys, men ikke rødt.

To fotografier

af en gåsepotentil, fotograferet i hhv. sollys og ultraviolet lys.

Dansesproget

En arbejder danser

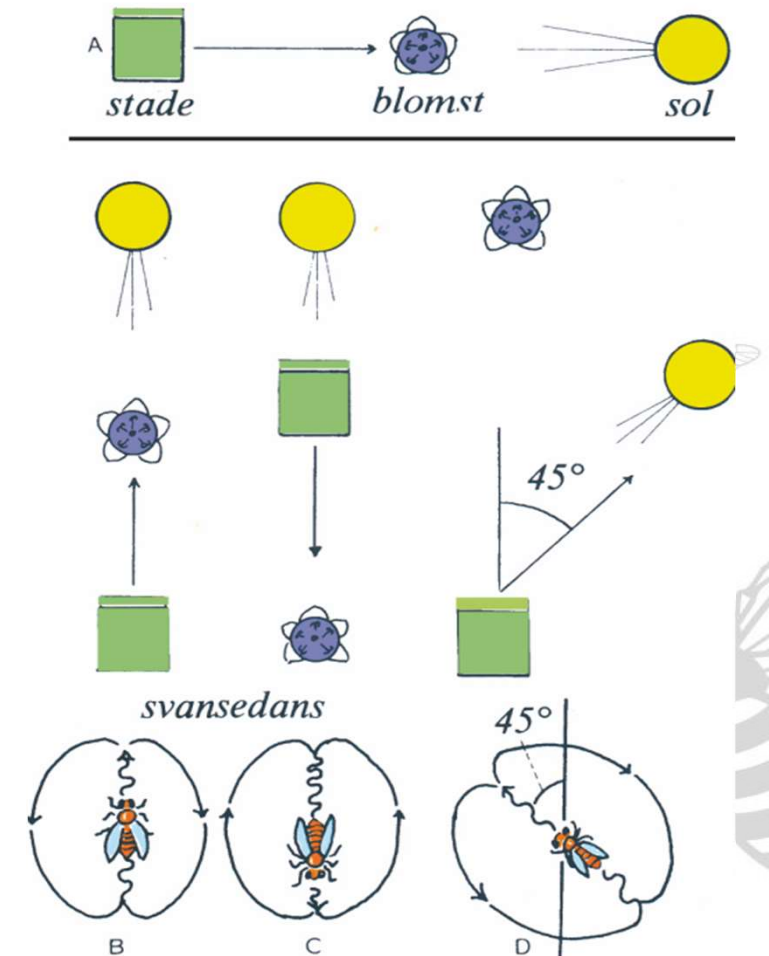
for at rekruttere trækbier

Med dansen kommunikerer den

- retning og afstand til trækkilden
- kvaliteten af den

Retning i forhold til solen

danses i retning i forhold til lodret opad inde i stadet

Svansedansen

Bien danser

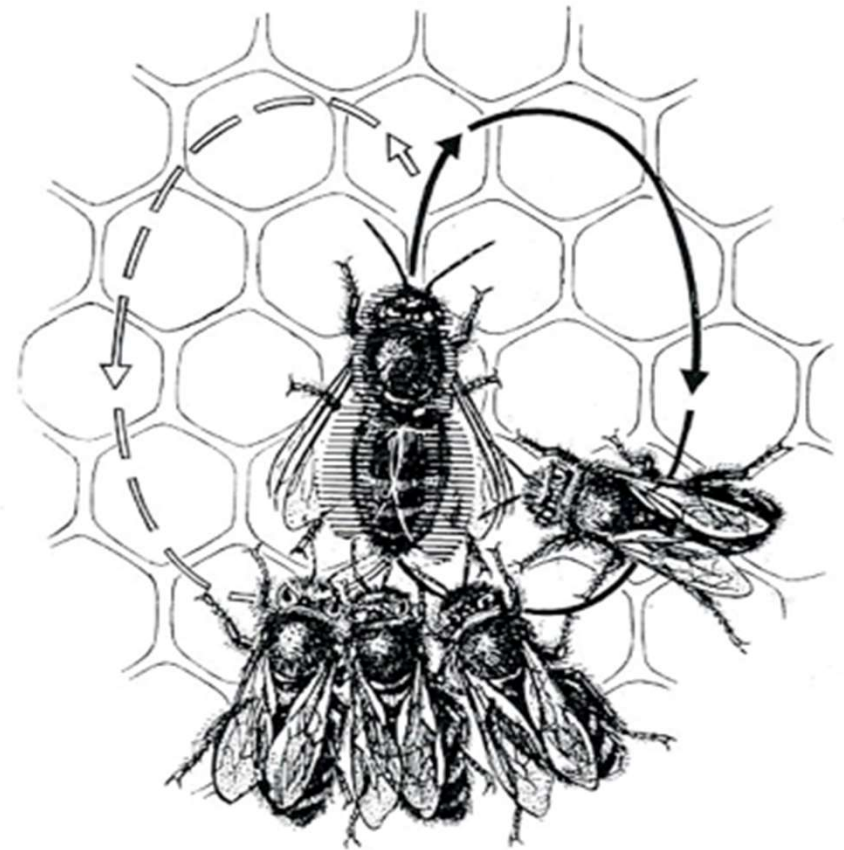
i et 8-tals lignende mønster

Den svanser

på det lige stykke

Følgebierne

opfanger luftbevægelserne bag bien

Dufte - feromoner

En stor del af biernes kommunikation foregår via dufte.

Dronningens feromoner

holder sammen på bisamfundet.

Alarmferomon

udsendes, når en bi stikker.

En duftkirtel på bagkroppen

kan blottes og signalere

- her bor vi
- her er en god trækkilde

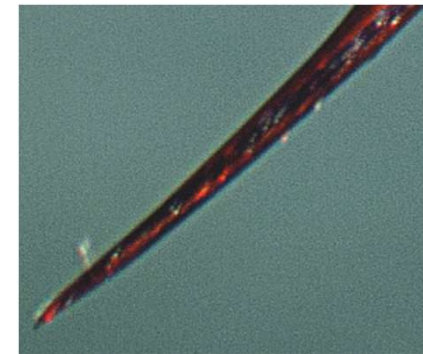

Biernes brod

Arbejderen har en savtakket brod
når den stikker os, mister den brodapparatet
sammen med giftkirtlen og dør af det.

Dronen har ingen brod

Dronningen har en krum brod
med kun få modhager.

Bistik

Undgå så vidt muligt at få bistik

Håndter bierne med rolige bevægelser
og undgå at klemme dem

Brug bidragt og handsker

Fjern straks brodden ved bistik

Reaktioner på bistik

Lokal reaktion

helt normalt at hæve der, hvor man er stukket

Kontakt læge

hvis et stik medfører reaktioner andre steder end dér, hvor bien har stukket.

Fornuftige forholdsregler

medbring en tændt og opladt mobil telefon, installer evt. 112-app

Læringsmål til diskussion

Efter gennemgang af denne lektion skal deltagerne have:

- Viden om dronningens, drones og arbejderbiens udvikling fra æg til voksen bi
- Viden om arbejdsopgaverne for dronning, drone og arbejder
- Kendskab til symbiosen mellem bier og blomster
- Viden om biernes behov for nektar, pollen og vand
- Kendskab til biernes sanser: føle-, syns-, farve- og lugtesans
- Kendskab til biernes dansesprog
- Kendskab til biernes kommunikation med feromoner
- Viden om bistik og tegn på allergi

